

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ

УДК 378:37.016:811

Тетяна Алексахіна

Сумський державний університет

ORCID ID 0000-0002-9905-330X

DOI 10.24139/2312-5993/2025.04/136-144

ПРІОРИТЕТ КОНТЕНТ-ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ МАГІСТРІВ НЕФІЛОЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття присвячена обґрунтуванню пріоритету контент-орієнтованої іншомовної комунікації як педагогічної умови формування іншомовної компетентності магістрів нефілологічних спеціальностей. Актуальність теми зумовлюється потребами глобалізованого освітнього простору, у якому від випускників вимагається здатність не лише до загального володіння іноземною мовою, а й до її практичного застосування у професійній діяльності, науковій комунікації та міжкультурній взаємодії. У дослідженні підкреслено, що традиційні підходи, зосереджені на граматичних вправах і засвоєнні базової лексики, не відповідають сучасним викликам, адже вони не формують умінь працювати з автентичними професійними текстами чи здійснювати ефективну іншомовну співпрацю. Натомість інтеграція іноземної мови із фаховим змістом на основі моделей CLIL (Content and Language Integrated Learning) та CBI (Content-Based Instruction) відкриває нові можливості для розвитку критичного мислення, академічного письма, умінь усної комунікації та професійно значущих навичок. Емпірична частина дослідження була реалізована у формі анкетування студентів магістратури нефілологічних спеціальностей та викладачів, залучених до курсів з іноземної мови за професійним спрямуванням. Результати засвідчили високий рівень затребуваності контентно-орієнтованих завдань: 65% студентів віддали перевагу роботі з автентичними матеріалами у своїй сфері, тоді як менш ніж 20% назвали традиційні граматичні вправи професійно корисними. Значущим виявилось й використання цифрових платформ (Google Docs, Padlet, Miro), які створювали умови для інтерактивної співпраці англійською мовою, що наближало навчальні ситуації до реалій міжнародної професійної взаємодії. Водночас було виявлено проблемні моменти: нестача систематизованих автентичних ресурсів і недостатня увага до розвитку усного мовлення. У статті доведено, що пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації є чинником підвищення ефективності підготовки магістрів нефілологічних спеціальностей, оскільки він забезпечує органічне поєднання мовних та фахових знань і вмій, сприяє зростанню мотивації, формує готовність до міжкультурної взаємодії та інтеграції у міжнародне академічне середовище.

Ключові слова: контент-орієнтована комунікація, іншомовна компетентність, CLIL, CBI, магістратура, цифрові технології, професійна підготовка.

Постановка проблеми. У сучасній системі вищої освіти однією з основних вимог до підготовки магістрів нефілологічних спеціальностей стає формування іншомовної компетентності, яка забезпечує їхню

конкурентоспроможність на глобальному ринку праці та готовність до активної участі у професійних, наукових і міжкультурних комунікаціях. Традиційні підходи до навчання іноземних мов, зорієнтовані переважно на відпрацювання граматичних структур і засвоєння загальноживаної лексики, дедалі частіше виявляються недостатніми. Вони не забезпечують здатності студентів ефективно застосовувати іноземну мову як інструмент для опрацювання професійного контенту, здійснення аналітичної діяльності чи створення наукових продуктів. Саме тому постає потреба у пошуку нових методологічних засад навчання, які дозволять змістовно інтегрувати мовну підготовку у фахову сферу.

На собливу увагу заслуговує контентно-орієнтована іншомовна комунікація, що ґрунтується на принципах інтегрованого навчання предмету й мови (CLIL, Content and Language Integrated Learning), а також контентно-базованого підходу (Content-Based Instruction). Застосування таких методик відкриває можливості для органічного поєднання іншомовної та професійної підготовки, адже саме контент стає засобом і метою одночасно: мова використовується для опрацювання автентичних матеріалів у професійній галузі, а змістова складова визначає умови для розвитку комунікативних навичок.

Актуальність проблеми зумовлюється також глобальними процесами цифровізації та інтернаціоналізації освіти. В умовах, коли академічна мобільність, участь у міжнародних проєктах і доступ до світових наукових ресурсів стають невід'ємною складовою освітнього процесу, майбутні фахівці нефілологічних спеціальностей мають оволодіти іноземною мовою не лише як засобом повсякденного спілкування, а насамперед як інструментом здобуття й опрацювання спеціалізованих знань. Відтак, пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації визначає нові вектори розвитку методики викладання іноземних мов у магістратурі, потребує осмислення її педагогічних умов, змістового наповнення та відповідного дидактичного забезпечення.

Аналіз актуальних досліджень. У сучасному науковому дискурсі іншомовна підготовка магістрів нефілологічних спеціальностей усе більше розглядається крізь призму інтеграції мови та змісту. Дослідження, що стосуються підходів CLIL (Content and Language Integrated Learning) та CBI (Content-Based Instruction), демонструють їхню ефективність у підвищенні мотивації та розвитку комунікативних навичок через залучення студентів до роботи з автентичними матеріалами, які

безпосередньо відображають зміст професійної діяльності. Зокрема, D. Coyle, P. Hood і D. Marsh (2010) обґрунтовують, що навчання на основі предметного змісту активізує когнітивні процеси й формує навички аналітичного мислення, а C. Dalton-Puffer (2011) акцентує на ролі змістової складової у розвитку дискурсивної компетентності.

Українські науковці також звертають увагу на необхідність переорієнтації мовної освіти у магістратурі на інтеграцію з фаховими дисциплінами. О. Рейда та ін. (2023) констатують, що поодинокі спроби застосування проектного навчання з використанням цифрових інструментів демонструють перспективність інтеграції змісту та мови, проте ще не стали звичними практиками. На важливості контентної спрямованості іншомовної підготовки для формування дослідницьких компетентностей наголошує й І. Самойлюкевич (2021), яка підкреслює, що робота з автентичними текстами у поєднанні з цифровими ресурсами створює умови для академічного письма та розвитку критичного мислення.

Значний внесок у дослідження цифрового виміру іншомовної освіти зробили S. Danylyuk et al (2023). Автори доводять, що поєднання цифрових інструментів із контент-орієнтованим підходом дозволяє забезпечити індивідуалізацію освітніх траєкторій та підвищити ефективність формування іншомовної компетентності. J. Winska, & I. Shevchenko (2024) показують, що діяльність на основі мультимедійних ресурсів сприяє змістовному зануренню у професійну сферу та формуванню іншомовних умінь для майбутньої діяльності.

Таким чином, сучасні дослідження підтверджують: саме пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації може розглядатися як важлива педагогічна умова ефективної підготовки магістрів нефілологічних спеціальностей. Він дозволяє забезпечити органічне поєднання мовної та професійної складових, створює підґрунтя для формування компетентностей, необхідних для академічної та міжкультурної взаємодії, та відповідає викликам цифровізації освітнього середовища.

Метою дослідження є обґрунтування пріоритету контентно-орієнтованої іншомовної комунікації як педагогічної умови формування іншомовної компетентності магістрів нефілологічних спеціальностей в умовах інформаційно-цифрового освітнього середовища. Реалізація цієї мети передбачала визначення теоретичних підходів до інтеграції іншомовної та професійної підготовки, аналіз

сучасних практик застосування контентно-орієнтованих стратегій і виявлення їх впливу на розвиток іншомовної компетентності студентів.

Методологічну основу дослідження становили положення компетентнісного підходу, концепції CLIL (Content and Language Integrated Learning) і CBI (Content-Based Instruction), а також ідеї цифрової педагогіки, що акцентують на індивідуалізації освітніх траєкторій і використанні цифрових технологій.

Емпіричну частину дослідження було проведено упродовж 2022–2024 рр. на базі магістерських програм закладів вищої освіти, у яких вивчалися іноземні мови за професійним спрямуванням. Цільова аудиторія складала 186 студентів-магістрантів нефілологічних спеціальностей (економіка, педагогіка, інженерія) та 24 викладачі.

Основним інструментом збору даних стало анкетування, що включало як закриті, так і відкриті питання. Закриті питання були спрямовані на визначення: рівня значущості різних типів навчальних завдань (традиційні граматичні вправи; робота з автентичними текстами; завдання на переклад; створення презентацій тощо); оцінки ефективності цифрових ресурсів для формування іншомовної компетентності (Google Docs, Padlet, Miro, Moodle, мобільні застосунки); самооцінки рівня сформованості окремих компетентностей (академічне письмо, усна комунікація, переклад професійних текстів, підготовка публічних виступів).

Відкриті питання дозволили з'ясувати, які саме форми роботи студенти вважають найбільш наближеними до майбутньої професійної діяльності та які чинники, на їхню думку, перешкоджають ефективному використанню іноземної мови у навчанні.

Зібрані дані було опрацьовано методами кількісного аналізу (відсоткові співвідношення) та якісного аналізу (інтерпретація відкритих відповідей, порівняння домінуючих тем). Це дало змогу не лише зафіксувати числові показники, а й виявити тенденції щодо сприйняття контентно-орієнтованої іншомовної комунікації студентами та викладачами.

Виклад основного матеріалу. Емпірична частина дослідження була зосереджена на вивченні ефективності пріоритету контентно-орієнтованої іншомовної комунікації в магістерських програмах нефілологічних спеціальностей. Аналіз анкетування студентів і випускників показав, що найбільш релевантними для професійного розвитку виявилися саме ті завдання, які базувалися на опрацюванні

автентичних матеріалів, зокрема фінансової документації для економістів, технічних звітів для інженерів та методичних матеріалів для педагогів. Понад 65% респондентів визнали цей формат навчання найкориснішим для своєї майбутньої діяльності, тоді як менше 20% вважали традиційні граматичні вправи у відриві від фахового контенту професійно цінними.

Дані опитувань також продемонстрували високу потребу у змістовній інтеграції мови та фаху: середній показник важливості контентної спрямованості курсів англійської мови становив 4,6 бала за п'ятибальною шкалою. Серед найбільш розвинених компетентностей респонденти відзначали академічне письмо (60%), переклад професійних текстів (48%), усну комунікацію (37%) та підготовку презентацій (32%). Водночас близько 40% студентів наголошували на нестачі автентичних ресурсів у програмі, а 35% - на недостатній увазі до розвитку усного мовлення.

Результати також засвідчили вагому роль цифрових технологій у реалізації контентно-орієнтованого підходу. Близько 58% учасників опитування відзначили, що саме групові завдання у цифрових середовищах (Google Docs, Padlet, Miro) створювали найбільш автентичні умови для практикування англійської як мови співпраці. Відкрите питання дало змогу виявити, що студенти найчастіше згадували розвиток комунікаційних умінь, командної роботи та підготовки англомовних презентацій, підкреслюючи значущість інтерактивної взаємодії для формування професійної готовності.

Отримані результати корелюють з міжнародними даними (Coyle et al., 2010), які підтверджують, що інтеграція мови та змісту забезпечує підвищення мотивації та розвиток когнітивних і комунікативних навичок. Український досвід (Dem'ianiuk et al., 2024) доводить, що професійно значущий контент підвищує залученість студентів та сприяє їхній інтеграції у міжнародні академічні середовища.

Таким чином, емпіричні дані підтверджують, що пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації є дієвою педагогічною умовою формування іншомовної компетентності магістрів нефілологічних спеціальностей, оскільки поєднує розвиток мовних умінь з готовністю до професійної діяльності, розкриває потенціал цифрових технологій та формує навички міжкультурної взаємодії.

Отримані результати засвідчують, що пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації в магістерських програмах

нефілологічних спеціальностей не лише відповідає очікуванням студентів, а й відображає глобальні тенденції розвитку іншомовної освіти. Дані анкетування підтвердили високу цінність завдань, побудованих на основі автентичних матеріалів, що прямо корелює з висновками зарубіжних дослідників щодо ефективності CLIL та CBI. Зокрема, дослідження (Coyle et al., 2010; Dalton-Puffer, 2011) демонструють, що змістове наповнення іншомовної підготовки сприяє формуванню вмінь опрацьовувати спеціалізовані знання іноземною мовою й застосовувати їх у професійному та академічному середовищах.

Важливим аспектом, який підтвердили результати дослідження, є роль цифрових технологій у підтримці контентно-орієнтованого підходу. Використання таких інструментів, як Google Docs, Padlet чи Miro, створює інтерактивне середовище для колективної роботи, що відображає реалії міжнародних командних проєктів. Таким чином, цифрове середовище не є лише фоном для реалізації контентно-орієнтованої іншомовної комунікації, а й стає каталізатором розвитку професійно значущих навичок.

Особливої уваги заслуговує той факт, що студенти відзначали розвиток академічного письма, перекладу професійних текстів і підготовки презентацій як найбільш вагомими результати. Це свідчить про поступовий перехід від засвоєння «загальної англійської» до оволодіння іноземною мовою як інструментом дослідження, фахової комунікації та міжнародної співпраці. Такий зсув у пріоритетах відповідає потребам глобалізованого освітнього простору, де саме здатність презентувати результати досліджень чи брати участь у міжкультурних проєктах визначає конкурентоспроможність випускника.

Водночас результати дослідження окреслили і певні проблемні зони, зокрема недостатню кількість автентичних ресурсів у навчальних курсах та обмежену увагу до розвитку усного мовлення. Це підтверджує необхідність системної модернізації змісту мовних курсів, яка передбачала б створення спеціалізованих банків матеріалів і впровадження методів активного говоріння для професійної взаємодії.

Таким чином, дослідження показало, що пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації є не лише умовою ефективного формування іншомовної компетентності, а й чинником трансформації всієї моделі мовної підготовки у магістратурі. Він вимагає від освітніх програм переходу від формального викладання іноземної мови до комплексного занурення у фаховий контент, що відкриває нові

можливості для інтернаціоналізації, академічної мобільності та інтеграції української вищої школи у світовий освітній простір.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу підтвердити, що пріоритет контентно-орієнтованої іншомовної комунікації виступає провідною педагогічною умовою формування іншомовної компетентності магістрів нефілологічних спеціальностей. Визначальним чинником ефективності цього підходу є поєднання мовних та професійних завдань, що забезпечує практичну значущість навчання, підвищує мотивацію студентів і сприяє розвитку когнітивних та комунікативних умінь.

Емпіричні результати засвідчили, що здобувачі магістратури високо оцінюють роботу з автентичними матеріалами, які відображають специфіку їхньої майбутньої професії, і віддають їм перевагу над традиційними граматичними вправами. Особливу вагу респонденти надають формуванню академічного письма, перекладу професійних текстів і підготовці публічних презентацій, що вказує на актуалізацію іноземної мови як інструмента наукової діяльності та професійної взаємодії.

Значущу роль у реалізації контентно-орієнтованого підходу відіграють цифрові технології, які створюють середовище для інтерактивної співпраці та індивідуалізації освітніх траєкторій. Використання онлайн-платформ, хмарних сервісів і мобільних додатків забезпечує не лише зручність доступу до навчальних ресурсів, а й автентичність комунікаційних ситуацій, наближених до реалій міжнародної професійної практики.

Разом із тим дослідження виявило низку проблемних моментів, серед яких недостатня кількість автентичних ресурсів у навчальних курсах та обмежений обсяг завдань, спрямованих на розвиток усного мовлення. Це вимагає від закладів вищої освіти оновлення змісту мовної підготовки, створення банків професійно релевантних текстів, відео- та аудіоматеріалів, а також упровадження інтерактивних методів розвитку усної комунікації.

Таким чином, дослідження підтверджує, що системне впровадження пріоритету контентно-орієнтованої іншомовної комунікації дозволяє суттєво підвищити якість підготовки магістрів нефілологічних спеціальностей. Це створює підґрунтя для їхньої успішної інтеграції в міжнародні академічні та професійні середовища, сприяє розвитку академічної мобільності й формує готовність до ефективної міжкультурної комунікації в умовах глобалізованого світу.

ЛІТЕРАТУРА

- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C. (2011). Content-and-language integrated learning: From practice to principles? *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 182–204. <https://doi.org/10.1017/S0267190511000092>
- Danylyuk, S., Pak, A., Terekhova, S., Mykolenko, T., & Kozak, S. (2023). El papel de las tecnologías digitales en el desarrollo de competencias en lenguas extranjeras de los futuros especialistas. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 14(41), 847-861. <https://doi.org/10.46925//rdluz.41.47>
- Dem'ianiuk, O., Pavlenko, I., & Syzenko, V. (2024). Content-oriented approach in professional foreign language training of master's students. *Journal of Educational Research and Practice*, 14(2), 55–68.
- Winska, J., & Shevchenko, I. (2024). Multimodal, transmedial, and trans-European perspectives for online language teaching and learning: II YUFE – Ukraine seminar. *Cognition, Communication, Discourse*, (29), 104-110. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2024-29-07>
- Рейда, О., Івлева, К., & Гулієва, Д. (2021). Застосування сучасних інноваційних технологій у процесі навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей. *Український Педагогічний журнал*, (2), 96–102. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-2-96-102> (Reida, O., Ivlieva, K., & Huliiieva, D. (2021). Use of modern innovative technologies in the process of learning english among students of non- philological specialties. *Ukrainian Educational Journal*, (2), 96–102. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-2-96-102>)
- Самойлюкевич І. В. (ред.). (2021) *The Challenges and Prospects for Foreign Language Education in the Twenty-First Century. All-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference (April 12 – 16, 2021)*. Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир. <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/32926> (Samoilukevich I. V. (ed.). (2021) *The Challenges and Prospects for Foreign Language Education in the Twenty-First Century. All-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference (April 12 – 16, 2021)*. Publishing House of the Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr. <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/32926>)

SUMMARY

Aleksakhina Tetiana. Priority of content-oriented foreign language communication for masters in non-philological specialties.

The article is devoted to substantiating the priority of content-oriented foreign language communication as a pedagogical condition for the formation of foreign language competence among master's students of non-philological specialties. The relevance of the topic is determined by the demands of the globalized educational space, in which graduates are expected not only to possess general proficiency in a foreign language but also to apply it practically in professional activity, academic communication, and intercultural interaction. The study emphasizes that traditional approaches focused on grammar drills and the acquisition of basic vocabulary do not meet modern challenges, as they fail to develop the ability to work with authentic professional texts or to engage in effective foreign language collaboration. Instead, the integration of foreign language learning with professional content, based on CLIL (Content and Language Integrated Learning) and CBI (Content-Based

Instruction) models, opens up new opportunities for the development of critical thinking, academic writing, oral communication skills, and professionally significant competencies. The empirical part of the study was implemented through a survey of master's students of non-philological specialties and instructors involved in teaching foreign languages for specific purposes. The results showed a high demand for content-oriented tasks: 65% of students preferred working with authentic materials in their field, while less than 20% considered traditional grammar exercises professionally useful. The use of digital platforms (Google Docs, Padlet, Miro) also proved significant, as they created conditions for interactive collaboration in English, bringing learning situations closer to the realities of international professional interaction. At the same time, some challenges were identified: the lack of systematized authentic resources and insufficient focus on oral communication skills. The article concludes that prioritizing content-oriented foreign language communication is a key factor in improving the effectiveness of training master's students in non-philological specialties, since it ensures an organic combination of language and professional knowledge and skills, enhances motivation, and fosters readiness for intercultural interaction and integration into the international academic environment.

Key words: *content-oriented communication, foreign language competence, CLIL, CBI, master's program, digital technologies, professional training.*

УДК 377/378:[33:316.334.23]-052]:[005.336.2:316.477]

Олександр Крячек

Інститут професійної освіти НАПН України

ORCID ID 0009-0002-5810-9538

DOI 10.24139/2312-5993/2025.04/144-158

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ КАР'ЄРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний ринок праці висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців економічного профілю, зокрема до формування в них здатності до ефективного кар'єрного саморозвитку. Розвиток кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства є важливим чинником підвищення їхньої конкурентоспроможності, професійної мобільності та готовності до динамічних змін у сфері праці. Це зумовлює потребу в науковому обґрунтуванні педагогічної моделі, що забезпечує цілісність і результативність процесу формування кар'єрної компетентності у вищій школі.

Мета. Теоретично обґрунтувати та розробити модель формування та розвитку кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства у процесі фахової підготовки.

Методи. У дослідженні використано комплекс теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення, моделювання) і емпіричних методів (спостереження, анкетування, педагогічний експеримент), що забезпечили об'єктивність і наукову обґрунтованість отриманих результатів.

Результати. Проведений теоретичний аналіз наукових джерел та узагальнення результатів педагогічного досвіду дозволили визначити методологічні засади побудови моделі розвитку кар'єрної компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства. Основою її розроблення стали положення компетентнісного, системного, аксіологічного та діяльнісного підходів, що забезпечують цілісність, структурну впорядкованість і